

JustitiedepartementetPolismyndigheten
Åklagarmyndigheten
Domstolsverket

Uppdrag om ett stärkt stöd till brottsoffer och vittnen

Regeringens beslut

Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Domstolsverket får i uppdrag att stärka arbetet med stöd till brottsoffer och vittnen. Uppdraget ska genomföras i samverkan med Brottsoffermyndigheten. I uppdraget ingår att redogöra för hur myndigheterna, i samverkan med Brottsoffermyndigheten och andra berörda aktörer, verkar för att brottsoffer och vittnen ska få tillräcklig information och stöd, samt ett gott bemötande. I fråga om myndigheternas kontakter med socialtjänst och hälso- och sjukvården rörande brottsoffer ska kunskap och erfarenheter inhämtas från Socialstyrelsen. Myndigheterna ska också identifiera och redogöra för eventuella brister när det gäller information, stöd och bemötande under rättsprocessen och vidta nödvändiga åtgärder för att komma till rätta med dessa. Myndigheterna ska i arbetet med uppdraget särskilt beakta brister som drabbar barn och unga som brottsoffer och vittnen. Uppdraget ska genomföras inom ramen för befintligt regelverk och finansiella ramar. Eventuella åtgärder ska beakta vilka åtgärder myndigheterna kan genomföra inom befintliga ekonomiska ramar.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) senast den 30 januari 2026. Polismyndigheten ska vara sammanhållande för redovisningen av uppdraget.

Skälen för regeringens beslut

Regeringens omläggning av kriminalpolitiken innebär i grunden ett perspektivskifte, från ett fokus på gärningspersonen till att sätta brottsoffer och brottsoffers upprättelse i centrum.

Att utsättas för ett brott är ofta en omskakande upplevelse och integritets- och trygghetsförlusterna kan vara påtagliga. Att delta i en förundersökning och brottmålsrättegång kan innebära en stor påfrestning för ett brottsoffer. Därför är det av stor betydelse att brottsoffret, från de myndigheter som hon eller han kommer i kontakt med genom rättsprocessen, får tillräcklig information, ett tillräckligt stöd och ett gott bemötande.

Att bevittna ett brott kan också vara en omskakande upplevelse och att gå igenom rättsprocessen som vittne kan vara förknippat med stark oro och rädsla. Att vittnen ändå är beredda att göra detta är avgörande för att brotten ska kunna utredas och lagföras. Därför är det också i förhållande till vittnen av stor betydelse att myndigheterna lämnar tillräcklig information och att vittnen får det stöd de behöver.

Polismyndigheten informerar enligt förundersökningskungörelsen (1947:948) den som utsatts för brott om vilket stöd och skydd som finns i samhället. Polismyndigheten arbetar löpande med att förbättra informationen till brottsoffer, bland annat genom utbildning och anpassat stöd till anmälningsupptagare vid polisens kontaktcenter. Sedan juni 2024 finns även på Polismyndighetens webbplats e-tjänsten ”Mina sidor” där målsägande kan ta del av sin polisanmälan och följa sitt ärende. I Polismyndighetens regleringsbrev för 2024 ingår att myndigheten bland annat ska redogöra för tillämpningen av rutiner som säkerställer att brottsutsatta får den information som de behöver under ett ärendes hela gång.

Åklagarmyndigheten arbetar på flera sätt med information och stöd till brottsoffer och med bemötandefrågor. Det handlar bland annat om att göra framställan om målsägandebiträde och att i vissa fall föra talan om skadestånd. Myndigheten har informationsblanketter som skickas till målsäganden i samband med olika beslut. Myndigheten har även utarbetat en vägledning kring hur brottsoffer ska bemötas och vilka rättigheter de har under brottmålsförfarandet (Bemötande av brottsoffer, Rättslig vägledning 2022:10).

Vid domstolarna bedrivs en stödverksamhet som riktar sig till både brottsoffer och vittnen. Domstolsverket arbetar sedan lång tid tillsammans med Brottsoffermyndigheten för att säkerställa att sådan stödverksamhet bedrivs vid samtliga tingsrätter och hovrätter. Genom stöd till domstolarna, t.ex. i form av vägledningar, skapar Domstolsverket förutsättningar för

samverkan med de aktörer som bedriver stödverksamheten. I Domstolsverkets regleringsbrev för 2024 ingår att redogöra för hur myndigheten, tillsammans med Brottsoffermyndigheten, verkar för att vittnesstödsverksamheten bedrivs vid samtliga tingsrätter och hovrätter, samt hur de arbetar med att stärka denna.

Brottsoffermyndigheten arbetar för att främja brottsoffers rättigheter och uppmärksamma deras behov och intressen. Regeringen ger parallellt med detta uppdrag Brottsoffermyndigheten i uppdrag att vara nationell strategisk samordningsansvarig myndighet för brottsofferfrågor.

Kommunernas socialtjänst har enligt 5 kap. 11 § (2001:453) socialtjänstlagen i uppgift att verka för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Socialstyrelsen är den nationella kunskapsstyrande myndigheten för socialtjänsten vars uppdrag bland annat omfattar kunskapsstöd till socialtjänst och hälso- och sjukvården om brottsoffer och våldsutsatta.

I oktober 2024 lämnade regeringen över en proposition till riksdagen med förslag om att vittnen i vissa fall ska kunna vittna anonymt. Lagförslagen syftar till att stärka skyddet för vittnen som riskerar att utsättas för hot eller våld om de lämnar uppgifter i en rättsprocess om allvarlig brottslighet. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2025. Regeringen beslutade också i maj 2024 om ett uppdrag till Brottsoffermyndigheten om att utarbeta och sprida ett informations- och utbildningsmaterial om vikten av att vittna. Syftet med uppdraget är att få fler att vittna, informera om det föreslagna systemet med anonyma vittnen samt att förbättra den allmänna kunskapen hos vittnen, brottsoffer och andra om hur brottmålsprocessen fungerar samt vilka rättigheter och skyldigheter ett vittne har.

Även om Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och Sveriges Domstolar bedriver ett aktivt arbete när det gäller information och stöd till och bemötande av brottsoffer och vittnen finns det skäl att genomföra en fördjupad analys av om detta är tillräckligt. Om analysen visar att det finns brister i myndigheternas arbete, eller i samordningen mellan de olika aktörerna ska nödvändiga åtgärder vidtas för att komma till rätta med dessa.

På regeringens vägnar

Gunnar Strömmer

Nadine Arbouz

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/BA
Justitiedepartementet/PO, DÅ, KRIM, L5
Socialdepartementet/SL, SOF
Arbetsmarknadsdepartementet/JÄM
Brottsoffermyndigheten
Socialstyrelsen
Brottsofferjouren Sverige
Sveriges Kommuner och Regioner (SKR)